

Palvelut ja resurssit -lautakunta 30.10.2023 § 30

**PALVELUT JA RESURSSIT -LAUTAKUNNAN LAUSUNTO
HYVINVOINTIALUEJOHTAJAN EHDOTUKSESTA VUODEN 2024
TALOUSARVIOKSI JA VUOSIEN 2024-2026 TALOUSSUUNNITELMAKSI**

Palvelut ja resurssit -lautakunta pitää hyvinvointialueen taloudellista tilannetta huolestuttavana, ja siten talousarvioesitykseen sisältyvää talouden tasapainottamista lähtökohtaisesti kannatettavana. Esitetyllä talouden tasapainottamisen uralla pysyminen on tärkeää, sillä se turvaa tulevien vuosien palvelutasoa. Samaan aikaan lautakunta tunnistaa sotepe-henkilöstön ja palveluiden saatavuudessa olevat haasteet. Lausunnossaan lautakunta haluaa tuoda seuraavat, lautakunnan strategisten vastuualueiden näkökulmasta keskeiset nostot aluehallitukselle ja aluevaltuuston neuvottelutoimikunnalle talousarvioneuvotteluita varten:

- Talouden tasapainottamistoimien vaikutuksia on seurattava tarkasti. Tasapainottamistoimenpiteet on peruttava tai etsittävä korvaavia toimenpiteitä, mikäli ne aiheuttavat merkittäviä heikennyksiä lakisääteisten palveluiden laatuun tai saatavuuteen. Ensisijaisesti talouden tasapainottamisessa on priorisoitava niitä toimenpiteitä, joiden asiakasvaikutukset jäävät mahdollisimman pieniksi, myös kerrannaisvaikutukset huomioiden. Vaikutuksia on seurattava myös henkilöstön pito- ja vetovoiman näkökulmasta.
- Lautakunta esittää huolen, miten perusterveydenhuollossa saadaan purettua hoitovelkaa, kun samalla luovutaan vuokratyövoimasta, palveluseteleistä ja keskitytään lakisääteisiin palveluihin. Lautakunta katsoo, että strategian mukaisesti on tärkeää panostaa ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin. Talouden tasapainottamistoimenpiteet ovat kuitenkin tietyiltä osin tämän kanssa ristiriidassa. Palvelusetelillä voidaan taata asukkaille yhdenvertaisempia palveluita ja sen käyttöä tulisi edelleen

hyödyntää, mikäli hoitoon pääsy sitä vaatii. Lautakunta toteaa, että vuokratyövoimasta luopumisen tulee ensisijaisesti suuntautua niihin palveluyksiköihin, joissa hoitoon pääsy toteutuu tällä hetkellä parhaiten. Tavoitteena tulee olla, että hoitotakuun mukainen tavoiteaikataulu hoitoon pääsemiseksi toteutuu.

- Hyvinvointialueen karsiessa muita kuin lakisääteisiä palveluitaan, yhteistyö alueen kuntien ja järjestöjen kanssa nousee entistäkin tärkeämmäksi. Yhteistyön kehittämisen tulisi olla tavoitteellista.
- Lautakunta pitää tärkeänä, että hyvinvointialue onnistuu tavoitteessaan "Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen henkilöstökokemus on hyvinvointialueiden paras." Vain huolehtimalla henkilöstön hyvinvoinnista ja riittävyydestä voidaan varmistaa laadukkaat palvelut asukkaille. Henkilöstöä tulee osallistaa tehokkuuden lisäämisen suunnitteluun sekä huolehtia henkilöstön oikea-aikaisesta tiedonsaannista toiminnan suunnittelun ja sitä koskevien muutosten suhteen.
- Henkilöstösopeutuksia tehtäessä tulisi tarkastella eri johtamistasojen tarpeellisuutta. Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus, erityisesti asiakas- ja potilastyötä tekevän henkilöstön osalta on varmistettava. Ostopalveluiden ja vuokratyövoiman kustannuskasvua voidaan hillitä ainoastaan omaan henkilöstöön panostamalla. Vaativimpien asiakasryhmien kohdalla palveluita on tarvittaessa hankittava myös ostopalveluiden turvin, jotta raskaampien palveluiden tarvetta kyetään ehkäisemään.
- On hyvä, että hoiva-avustajien määrää lisätään asumispalveluyksiköissä. Lautakunta katsoo, että henkilöstön tehtävärakennetta tulee laajemminkin kehittää siten, että hyvinvointialueen työntekijät voivat käyttää työaikaansa osaamistaan vastaaviin tehtäviin.

- Kaikessa palveluntuotannossa painopisteen siirto raskaammista palveluista kohti kevyempiä on tavoiteltavaa. Lähtökohdan tulee olla, että erikoissairaanhoidon kustannukset eivät kasva perustason palveluita nopeammin. Erikoissairaanhoidon kokonaiskustannuksia pitää pystyä hillitsemään muun muassa perusterveydenhuollon palveluita ja palveluketjuja tehostamalla. Lautakunta pitää tärkeänä, että erikoissairaanhoidosta potilaat ohjataan jatkohoitoon nopeasti. Suoravastaanotto toimintaa ja moniammatillista yhteistyötä hyödyntämällä tarvetta erikoissairaanhoidon palveluille on mahdollista vähentää.
- Lasten ja nuorten sekä vammaisten palvelut tulee priorisoida ja huolehtia, ettei niitä sopeuteta kestävästi riittävän henkilöstömäärän ja palveluiden saatavuuden ja laadun näkökulmasta.
- Mikäli pieniä yksiköitä suljetaan, esimerkiksi neuvoloita, tulisi selvittää liikkuvien palveluiden mahdollisuutta. Kannustetaan henkilöstöä kokeilemaan liikkuvissa palveluissa työskentelyä.
- Lautakunta toteaa, että aluevaltuusto on kokouksessaan 13.12.2022 päättänyt alueen asiakasmaksuista ja asiakasmaksujen alentamisen ja maksuista vapauttamisen periaatteista vuodelle 2023 ja omaishoidon palkkioista. Aluevaltuusto myös päätti osoittaa aluehallitukselle hallintosäännön 25 § mukaisen toiveen, että palvelut ja resurssit - lautakunta seuraa, mitä vaikutuksia asiakasmaksujen ja tukien harmonisoinnilla on alueen asukkaille ja valmistelee tarvittaessa korjaavia toimia. Lautakunta toteaa, ettei aluevaltuuston 13.12.2022 tekemien päätöksien vaikutuksista ole vielä saatavissa juurikaan tietoa. Lautakunta pitää tärkeänä, että vaikutuksia edelleen seurataan ja tarvittaessa valmistellaan korjaavia toimia sekä toivoo tämän toteutumisen valvontaa varten lautakunnalle tietoa vaikutusarvioinneista vuosittain. Omaishoidon tuen toimien yhteisvaikutus tulisi arvioida. Omaishoidon tukeen liittyvät toimet eivät saa yhteisvaikutuksiltaan olla kohtuuttomia.